

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski tednik.

Stane:

Za celo leto K 30—
za pol leta K 15—
za četrt leta K 7.50
za 1 mesec K 2.50

Posamezna številka 80 vin.

Uredništvo in upravnništvo je v
Ptuju, Slovenski trg 3 (v starem
rotovžu), prtiličje, levo.

Rokopisi se ne vrnejo.

Štev. 29

Ptuj, 18. julija 1920

II. letnik

Naročnike našega lista prosimo, da
zaostalo naročnino takoj poravnajo!

Upravnništvo „Ptujkega lista“

Ptujska nemška stranka

Petrov dan 1920. Ptujski Nemci se še vedno niso vživeli v nove razmere in se še niso sprijaznili z našo državo. To se je zopet očitno pokazalo danes na kraljev rojstni dan. Nemške hiše so brez zastav, celo družba, ki se imenuje „prva jugoslovanska“ (prej Hutter), ne ve nič o našem jugoslovanskem državnem prazniku. Pa je vendar bil tudi zastopnik tukajšnjih Nemcev ob regentovem sprejemu in je videl, da so tam vse hiše brez izjeme bile okrašene v naših narodnih in državnih barvah. V Celju je gotovo bilo ravno tako, v Ljubljani se o Nemcih kot takih sploh ne govori. Kočevci zatrjujejo svojo državno lojalnost. Edini Ptujčani še menda sanjajo o kaki ptujski nemški republiki ali kaj?

Drugi slučaj nemške nedostopnosti je mestna hranilnica, v kateri še vedno Nemci samovoljno gospodarijo, čeravno je mestna uprava v slovenskih rokah. Leta 1917 so namreč izpremenili pravila, tako da bi po „človeški predvidnosti“ ostala nemška, če tudi bi mestni zastop postal deloma ali popolnoma slovenski. Drugi nekdanji nemški denarni zavodi v Mariboru, Celju, Slovenski Bistrici, Kranjska hranilnica v Ljubljani itd. so že spoznali nevzdržnost svojega izključivo nemškega stališča, prepustili so Slovincem večino in odločilne besede v odborih. Le ptujška mestna hranilnica še čaka in čaka. Sliši se, da zdaj ponujajo Slovincem 4 odborniška mesta pri mestni hranilnici. Ali se gg. norčujejo? Izmed 18 odbornikov bi naj bili samo 4 Slovenci? Odkod pa je denar, če ne od žaljev slovenskega ljudstva našega okraja?

ZLATI GRAD.

(Konec.)

Po dolgem potovanju se nekega večera ustavi v mestu, ki je ležalo v bližini gore Krasna. Tu pride k njemu Ljudomil, pade na kolena in prosi: „Presvetli kralj, odpusti svojemu zvestemu služabniku, ker ni ubogal tvojega povelja! Bog mi je priča, da nisem mogel drugače ravnati, ker več kot polovica prebivalcev bi bilo umrlo prežalostne smrti, ako bi jej ne bil s tvojim denarjem pomagal. Zadovolji se zato, kraljeva milost, s prekrasno leseno palačo, katero so ti postavili hvaležni podložniki! Verjami, veličanstvo, da še nihče na svetu ni imel tako lepe, tudi nihče ne na tak način postavljene!“

Trdomar nemo poslušati in se strese od jeze po vsem životu. Z groznim glasom, podobnim levovemu rjoventju, ukaže ministra ukleniti v težke verige in ga obglaviti drugo jutro pred solničnim izhodom.

Kakor blisk se je raznesla po mestu in okolici ta novica. Ne da se popisati žalost, ki se je lotila vsega ljudstva, in ni mogoče povedati, kakšen jok in stok je nastal. Na

Tretji znak nemške odpornosti je njih zadržanje v šolskem vprašanju. Imajo nemško ljudsko šolo v Ptuju, a jo bojkotirajo, ker je učiteljstvo slovensko. Nekateri otroci baje sploh niso hodili v šolo. Upamo, da bo mestni šolski svet v tem oziru storil svojo dolžnost. Tudi naših srednjih šol se izogibajo, rajši študirajo privatno in hodijo — v Gradec delat izpitov. In to samo iz sovraštva do slovenščine, ki je danes državni jezik. Ali mislijo ti zapeljani študentki in njih zagrizeni stariši, da bodo dobili pri nas zasluzka brez temeljitega znanja našega jezika? Naša uprava mora v bodoče odklanjati ljudi, ki se brez potrebe izobrazujejo v tujem jeziku in tujem duhu.

Nadaljne znamenje nemške predrznosti je njihovo izzivalno obnašanje v zadnjem času. Pod avstrijsko vlado vključ papirnati enakopravnosti Slovenci v Ptuju nismo imeli prav nič pravic. V naši izrecno narodni državi uživajo Nemci dosti več svobode: po mestu se šopirajo nemški lepaki, glasijo se nemške pesmi dostikrat izzivalne vsebine, gotovo pa izzivalno glasne in naše kulantne oblasti to dopuščajo, naše potrpežljivo ljudstvo to mirno prenaša!

Če Nemcem diši naš kruh, naj ljubijo in spoštujejo tudi naš jezik! Če hočejo živeti v naši državi, naj svojo lojalnost tudi javno dokažejo, zlasti ob takih prilikah, kakor je kraljev rojstni dan! Naj nas ne silijo, da bi mi morali prositi svojega kralja, naj bo trd in neizprosni proti njim, kakor so oni nekdanji ščuvali Habsburgovce proti nam! Če jim naša narodna država ni všeč, pa naj gredo, kamor jih vleče srce!

† Miha Vošnjak.

Iz Švice je došla presenetljiva vest, da je umrl ondi dne 2. julija t. l. zaslužni slovenski narodni prvoboritelj Miha Vošnjak.

tisoče ljudi je drlo pred kraljevo stanovanje ter s povzdignjenimi rokami prosilo; „Svetli kralj, daj nas pobiti in ne nedolžnega Ljudomila, ki je rešil nas in naše otroke grozne smrti!“

Pa kralj se ni nič brigal za ljudske prošnje in solze, temveč velel je z vojaki razgnati množico. Zelo slabe volje se je vlegel spat. Čeravno je bil od dolge poti jako utrujen, vendar ni mogel mirno počivati, jeza mu ni pustila zatisniti trudnih oči in težke sanje so ga potem mučile celo noč.

Proti jutru se mu sanja, da je umrl in da se je njegova duša napotila proti nebu. Pri odprtih nebeških vratih je zapazil, kako nese med prekrasnim petjem truma angeljev Ljudomila pred božji prestol, in zdelo se mu je, da je slišal Stvarnikov glas, ki je hvalil ministra zavoljo njegovih dobrih del.

Ko pa misli on v raj vstopiti, nažene ga angelj z gorečim mečem od vrat, rekoč: „Za take suroveže, katerim je zlati grad ljubši nego ubogi ljudi, ni tukaj prostora. Poberi se od tod!“

Groza spreleti kralja in prebudi se. Glava mu je težka in boleča. Dozdeva se mu, da sliši od daleč neko kričanje in jokanje. Zdaj se spomni na prejšnji večer in svoje povelje. Skoči k oknu in zapazi, da žene večji oddelek

Mož si je pridobil na političnem, zlasti pa na gospodarskem polju toliko zaslug za nas Slovence, zlasti še Štajerce, da se ga mora v kratkem tudi naš list spomniti.

Miha Vošnjak je bil rojen l. 1873 v Šoštanju in je bil mlajši brat znanega slovenskega politika, probuditelja in pisatelja dr. Josipa Vošnjaka. Vošnjak, ki pravzaprav Bošnjaki, so bili begunci iz Bosne, ki so se naselili najprej v Vitanju, potem pa v Šoštanju. Tam so začeli že koncem 18. stoletja z usnjarsko obrtjo, ki cvete še danes in s katero se pečajo potomci še danes, eno trgovino imamo tudi v Ptuju.

Po dovršenih študijah je stopil Miha Vošnjak kot inženir v službo Južne železnice ter služboval na raznih krajih. L. 1879 je radi bolezn pustil železniško službo ter se naselil v Celju, po smrti svoji žene pa v Gorici.

Narodno delo Mihe Vošnjaka se začinja v moški dobi. Navdušil ga je za nje brat dr. Jože Vošnjak.

V Mariboru je osnoval list „Südsteirische Post“, ki je bil eden najboljših listov na jugu bivše Avstrije. V nemškem jeziku pisan je zastopal naše koristi pred širnim svetom in branil naše pravice. Leta 1882 je bil Miha Vošnjak izvoljen v štajerski deželni, l. 1885 pa v državni zbor. Na Dunaju je imel velik vpliv. Bil je strokovnjak v goopodarskih, zlasti železniških vprašanjih. Taafe in Hohenwart sta ga visoko spoštovala. Potezal se je tudi za narodne pravice naše. On je povzročil tako zvano celjsko vprašanje, ob katerem je padlo več ministerstev. Ali odnehal ni, dokler ni bila zagotovljena celjska slovenska gimnazija.

Kot realen politik je uvidel Miha Vošnjak že zgodaj, da bomo Slovenci tem več veljali, čim boljše bomo gospodarili. Vedel je prav dobro, da ni narodne samostojnosti brez gospodarske. Pri nas so Nemci imeli gospodarsko premoč v rokah, zato so nas tudi politično obvladali. Z vso vsmo in vztrajnostjo se je torej lotil Miha Vošnjak gospodarskega dela pri nas, gospodarske osamosvoje in povzdige.

vojakov njegovega zvestega služabnika na travnik zunaj mesta in da gre za njimi neštevilno jokajočega ljudstva.

Pri tem pogledu se ga loti silen kes. Bilo mu je pri srcu, kakor da bi mu bili napolnili prsi z žarečim ogljem. Nobeden trenutek ni smel več zamuditi in kar v ponočni obleki je zbežal za žalostno procesijo.

Že kleči Ljudomil, rabelj pa pripravljajo klado, na katero naj bi položil blagi mož svojo glavo. Tu prileti kralj, vrže se nad njega, objame ga burno in prosi s solznimi očmi za odpuščenje. Vsi, ki so gledali ta prizor, so se razjokali od ginjenosti.

Med nepopisnim veseljem odpravijo se potem v lesen grad. Kralju se je zdel lepši, kot da bi bil postavljen iz samega žlahtnega kamena in na glas je hvalil neskončno pravico, da mu je ohranila modrega in usmiljenega služabnika. — Iz hvaležnosti dal je nato poleg svoje palače sezidati lep grad z visokim stolpom, ki je bil pokrit z različnimi ploščami.

Vladala sta še dolga leta. Bog ju je blagoslovil in z njima tudi ljudstvo. In ko sta umrla v visoki starosti, jokali so se za njima hvaležni podložniki kakor pridni otroci za skrbnimi stariši.

Ko je l. 1879 pustil svojo službo in se naselil v Celju, se je posvetil z vsemi silami slovenskemu posojilništvu. L. 1881 je ustanovil Posojilnico v Celju in že l. 1883 Zvezo slovenskih posojilnic v Celju, ki se je preosnovala l. 1905 v sedanjo Zadružno Zvezo v Celju. V 80. in 90. letih se je potem osnovala večina slovenskih posojilnic, zlasti večjih po trgih in mestih, tako na pr. Hranilno in posojilno društvo v Ptujju l. 1883. Na čelu Zveze slovenskih posojilnic in kasneje Zadružne Zveze v Celju je ostal Mihael Vošnjak do l. 1910, torej dolg čas 27 let.

Njegovo delo v obeh zvezah je bilo ogromno. Bilo se je boriti z začetnimi težavami, ko se je postavljala trden temelj našemu posojilništvu in zadružništvu. Bilo se je boriti tudi z raznimi nasprotniki naše gospodarske osamosvojitve. Bili so to mnogi domačini oderuhi, katerim so posojilnice brezvestno odiranje onemogočile, bili pa so tudi narodni nasprotniki Nemci in Italijani, ki so iz narodnih ozirrov z vso silo nasprotovali naši gospodarski osamosvojitvi. Ali Miha Vošnjak se ni ustrašil nasprotovanja. S solidnim in nesebičnim delom je premagal vse težave in pokazal, kaj se da z neumornim delom doseči za gospodarsko povzdigo naroda.

V narodnem delu osiveli mož je hotel v solnčni Gorici preživeti konec svojega življenja. Tudi tam se je še vedno zanimal za naš napredek ter omogočil izdajanje kulturnega lista „Vede.“

Ko pa je izbruhnila svetovna vojna, se je ognil pregajanja s tem, da je odšel za svojim sinom dr. Bogumilom v Švico. Tam je bodril slovenske emigrante in osnoval za nje podporno organizacijo. Ko je bila Jugoslavija svobodna, je 84 letni stari odlašal z vrnitvijo v domovino. Prav ko se je hotel odpeljati domov, ga je zadela smrt. Tako je velezaslužni slovenski prvoborilec pač doživel uresničenje svojih sanj, zedinjeno in svobodno Jugoslavijo, ni mu pa bilo usojeno, da bi jo videl in v njej zatisnil svoje oči.

Gospodarstvo.

Izplačilo 20% priznanc. Po sklepu ministerkega sveta se izpremene vse priznanice onih 20%, ki so bile izdane ob žigosanju avstro-ogrskih bankovcev in ki znašajo več ko 1000 K, v državne obveznice z 1% obresti. Vsote pod 1000 K se izplačajo takoj.

Živinski sejmi pri Sv. Lenartu v Slov. gor. Trška občina Sv. Lenart v Slov. goricah naznanja, da se vrši prvi redni živinski sejem v tem trgu dne 2. avgusta 1920 na starem sejmišču ob 8. uri dopoldne. Prihodnji sejmi se vrše ob običajnih sejmskih dneh t. j. letos 4. oktobra in 6. novembra.

Konjerejci! Poverjeništvu za kmetijstvo namerava o priliki premovanja konj meseca julija, avgusta in septembra t. l. nakupiti 30 do 40 prvovrstnih žrebčkov, da si samo izredi potrebne žrebce — plemenjake. Na to se opozarjajo lastniki tistih žrebet, ki obetajo postati dobri plemenjaki, da jih pred navedenim časom ne odprodajo ter jih zanesljivo pripeljejo k premovanju.

Cepljenje v drevesnici. V državni drevesnici v Celju cepilo bo se letos od 20. julija do 15. avgusta približno 40.000 divjakov. 22., 23. in 24. julija vršili se bodo cepilni tečaji za okulacijo v drevesnici. Kmetijske podružnice in privatniki, kateri imajo namen, napraviti sčasoma lastno drevesnico, pošljejo lahko na ta tečaj za to sposobne fante. Tečaji so brezplačni. Živež naj prinesejo s seboj. Kuhalo se bo v drevesnici. Seneno ležišče bo preskrbljeno. Prijave za udeležbo sprejema sadjarsko nadzorništvo v Celju do 20. julija. Sprejeti bodo vpoklicani.

Za po toči prizadete vinogradnike je izslovalo okrajno glavarstvo v Ptujju bosnapasto t. j. enakovredno nadomestilo za modro galico po znižani ceni okoli 12 K 1 kg t. j. ena tretjina današnje cene za modro galico. Proti potrdilu županstva, da je prošnjik vinogradnik in oškodovan po toči, se bosna-

pasta razdeljuje pri kmetijski zadrugi v Ptujju. (Jurčevo skladišče pri kolodvoru).

Dopisi.

Cvetlični dan za Koroško se je primeroma dobro obnesel. Nastopili so to pot naši najmlajši narodni delavci, ki so prodajali cvetke od hiše do hiše. Niso bili povsod prijazno sprejeti, toda niso se dali oplašiti in nabrali lepo svoto 2418 K 20 v. Zahvalo izrekamo gdč. Rihtarjevi in g. Kauklerju, gdč. Bejlovi in g. Senčarju, hčerkam g. dr. Brumena ter g. dr. Fermevca, gospodičnam Voduskovi, Smodičevi Gregorečevi, Engererjevi in Mojzerjevi, sinčkom g. Gorupa in Tobiasa ter malemu Janvidu.

Veliki Okič. Nemška drznost. Slavno uredništvu „Ptujškega lista“ v Ptujju. Kot pravdni zastopnik g. Karla Kasperja, uradnika mestne hranilnice v Ptujju, prosim, da z ozikom na dopis v števil. z dne 4. julija 1920, števil. 27 pod zaglavjem „Veliki Okič, Nemška drznost“ priobčite v zakonitem roku in na zakoniti način sledeči Popravek. Ni res, da je moj klient v nedeljo dne 20. junija 1910 povabil ptujške Nemce, da proslavijo Sonnwendfeier. Ni res, da so javnost razburjali s tem, da so javno razobesili frankfurterco in tulili protidržavno „Wacht am Rhein.“ Res pa je, da se ta pesem ni pela in da je bila razobešana zastava Ptujškega mesta. Ni res, da se je petje udeležencev navadnega izleta v vinograd mojega klienta čulo na peti hrib. Ni res, da je vsak gospodar (!) imel orožja. Res pa je, da je imel eden izmed udeležencev pri sebi revolver in tudi zakoniti orožni list. V Ptujju, dne 9. julija t. l. Dr. A. Brumen. Pripomba uredništva: Prosimo našega dopisnika, da nam odgovori na ta popravek. Opozarjamo pa že sedaj na protislovje, ko se trdi, da ni povabil Ptujčanov, potem pa, da so bili to udeleženci navadnega izleta.

Zadnji veliki deževni nalivi so občinske ceste posebno po bregih v Halozah in Slov. Goricah močno poškodovali. Po nekaterih cestah so napravljene cele struge, po drugih spet globoke jame, v katerih še sedaj voda stoji in napravlja cesto neprevozno. Občine, posebno župani naj store takoj potrebno, da se škoda popravi, da ne bodo pozneje nastale še večje poškodbe.

Okrajni gradbeni urad za ptujski politični okraj je gotovo zelo nujno potreben. Saj imamo ceste in mostove v slabem stanju, dograditi bi bile nove ceste, regulirati je Pesnico, Dravo in Dravinjo in še druge potoke. K temu pa je treba gradbenih inženjerjev, ki jih pa nimamo. Pet sodnih okrajev nima enega gradbenega inženjerja. Zahtevamo, da deželna vlada da pregledati naše ceste, mostove in druge vodne gradbe, ter neregulirane reke in da takoj izpolni našo že večkrat stavljeno zahtevo, da se v Ptujju ustanovi okrajni gradbeni urad za ceste in regulacije.

Vozni red na železnici je še vedno zimski. Povsod na drugih progah so pomnožili osebne vlake, samo na progi Pragersko-Kotoriba teka samo en osebni vlak. Zakaj se nam ne da vsaj gigerl, kakor smo imeli poprej, ki je vozil ob 11. uri dopoldan iz Ptujja in se vračal ob štirih nazaj. Sedaj so se že vendar razmere toliko zboljšale, da bi to bilo mogoče. Promet se vsak dan bolj množi, čas je drag, ljudstvo ima povsod dovolj dela, potem pa naj za kakšno malenkost, ki jo ima opraviti pri uradih, zamudi celi božji dan, ker nima drugega vlaka, kakor zgodaj ob pol 6. uri in zvečer nazaj ob 9. uri, tako da je zgubljen celi dan in še pol noči po vrhu.

Na sadno drevje ob okrajnih cestah naj se pazi! Sad je sedaj prodan, in bo lastnik vsakogar, ki ga bo zasačil pri trganju in poškodovanju, ovadil kazenski sodnji radi tatvine.

Šport. Dne 12. julija t. l. sta priredila na igrišču v Ptujju nogometno tekmo športni klub Ptuj in vojaško moštvo. Igra je končala

5:0 v prid vojaškega mošta. (Polovični čas 3:0). Igra je bila napeta in interesantna, kateri so gledalci z navdušenjem sledili. SKP je v drugi polovici tekme vsled energične igre vojaškega moštva izgubil enega moža (branilec Rojko), kateri si je radi nekega nesrečnega padca levo roko zvinil. Iz tekme se lahko posnema, da se SKP trudi gledalcem nuditi najboljše in je dosežen rezultat 5:0, če se na stvarjenje obeh klubov natančneje ozira, zadovoljiv. Medtem ko je vojaško moštvo iz najboljših igralcev sestavljeno in že dalje časa obstoja, je SKP šele pred kratkim bil ustanovljen in njegovo moštvo že 6 let ni imelo prilike, se v nogometni igri izvežbati, pa je vendarle najlepši uspeh v tej kratki dobi vaj zaznamovati. Prihodnja igra SKP s kakšnim tujim moštvom obeta do jeseni imeti še sijajne in interesantne uspehe.

Poverjeništvu za socialno skrbstvo vprašamo, na kateri podlagi so se ukiniti vsi predpisi glede bolniških blagajn. Saj so še stari zakoni veljavni, vendar pa so okrajne bolniške blagajne izginile in so sedaj samo poslovalnice. Mi, ki plačujemo prispevke, hočemo, da tudi imamo nekaj besedi pri tej. Prej se je volil odbor, sedaj pa se dela, kakor da bi plačevalce in delavce to sploh nič ne brigalo. Nastavljajo se uradniki od bogvekod, mi jih ne poznamo, oni pa nas ne, še manj pa krajevnih razmer, kakor prejšnji Rože, mi pa naj to mirno trpimo. Zahtevamo od vlade, da razpiše volitve v okrajne bolniške blagajne, da bomo v njih sami odločevali!

V Št. Vidu pri Ptujju je prevzel dosednji minoritski most čez Dravinjo okrajni zastop ptujski. Ta most se bode še letos popravil. Dosedaj se je pobirala mostovina, od sedaj naprej pa se mostovina opusti, zakar bodo vozniki okrajnemu zastopu gotovo hvaležni.

Obrtni shod na Koroškem v Borovljah se torej gotovo vrši v nedeljo, dne 18. julija t. l. kateremu se je priglasilo več stotin tovarišev obrtnikov iz Hrvatske, Srbije in Kranjske. Želeti bi bilo, da se temu shodu pridružijo v večjem številu tudi tovariši Mariborskega okoliša, to je Ptuj, Ormož, Radgona, Murska Sobota, Dravograd itd. Mariborski tovariši obrtniki se pridno priglašajo, tako, da bode naša Štajerska, Prekmurje in zgornja dravska dolina na shodu častno zastopana. Tudi obrtne gospe soproge so istotako sprejete. Polovična vožnja z izkaznico na južni in državni železnici je dosežena. Mariborski tovariši obrtniki odhajajo z vlakom v soboto ob 17. uri (5. uri zvečer) okoliške tovariše prosimo, da se temu vlaku priključijo. Iz zgornje dravske doline tovariši naj se peljejo čez Dravograd, tako da se priključijo temu našemu vlaku v Celju ob 19. uri (7. uri zvečer.) Izkaznico naj si vsak priskrbi pravočasno, ker brez iste je nemogoča polovična vožnja. Izkaznice in druga tozadevna pojasnila daje Franc Novak, brivec, Maribor, Aleksandrova cesta števil. 22. Tovariši, obrtniki, udeležimo se zagotovo tega pomembnega obrtnega shoda, pokažimo, da smo voljni skupno delati za prospah obrtnega stana in sezidati močno obrtno organizacijo naše Jugoslavije! Torej na svidenje!

Ogenj. Dne 2. t. m. v noči izbruhnil je v gospodarskem posloplju posestnice Marije Vrbančič ogenj. Zgorelo je omenjeno posloplje, gospodarsko orodje, slama in 2 voza žita. Škoda se ceni približno na 75.000 K. Zavarovano je bilo za 2400 K. Tudi sosednemu posestniku Ivanu Kunst-u je ta požar nekoliko škode povzročil. Vzrok požara se še ni mogel dognati.

Obrtniki na Koroško! V nedeljo, dne 18. julija t. l. priredita „Deželna zveza obrtnih zadrug v Ljubljani“ in „Občeslovensko društvo v Celju“ obrtni shod v Borovljah. Udeležencem je na progi južne železnice in državne železnice Karlovac-Ljubljana, dovoljena polovična vožnja in sicer proti izkaznici, ki jo dobe udeleženci pri včlanjenih zadrugah in obrtnih društvih. Dnevni red je sledeči: Ob 5. uri zjutraj odhod iz Ljubljane, glavni kolodvor, prihod v Borovlje ob 9. uri. Ob 10. zborovanje obrtnikov, ob 12. uri spreved, po sprevedu obed v raznih gostilnah, v katerih